



અહં નમઃ

યૌવને વિકરોત્યેવ, મનઃ સયમિ નામપિ ।

રાજમાર્ગેઽપિરોહન્તિ, પ્રાવૃદ્કાલે કિલાર્ક્ચુરાઃ ॥૨૥॥

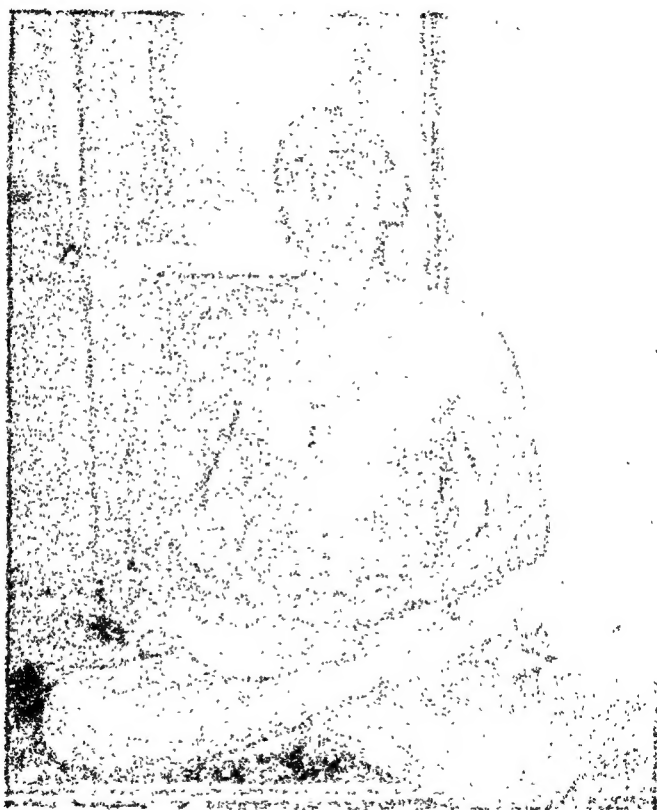
જુવાનીમાં સંયમિયોનું પણ મન ચલાયમાન થઈ જાય છે.

જુવાની દીવાની હૈ ।

“ જુવાની ગદ્દા પચીસી છે ”

જેણે જુવાનીને સંભાળી લઈ સદાચારની મહોર છાપ
ભુંસાવા દીધી નથી તેજ આ વિશ્વનો વીરપુરુષ છે. જુવાનીમાં
ધંદ્રિયોને છતવી તે તો અગ્નિમાં પગ નાંખી ન દાઝવા જેવું
દુષ્કર છે. તેથીજ ધંદ્રિયછતને પુરુષોત્તમની કપમા આપવામાં
આવે છે. સામાન્ય રીતે જુવાનીમાં સંયમિયો પણ ચલિત
થાય છે. તો ખીજ પામર પ્રાણીનું શું કહેવું ?” દૃષ્ટાન્તથી
દેખાડે છે કે-ચોમાસામાં રાજરસ્તા ઉપર ધાસના અંકુર કુટી
નીકળે છે. તેમ સંયમિયો પણ જુવાનીમાં બળવાન નિમિત્ત
મળતા જાનોપયોગ થૂકે તો મન ચંચળ થઈ પતિત થાય છે
માટે જેણે જુવાનીમાં મન છલ્ચું તેને કોટી કોટી વંદન.

॥ ॐ नमो ॥
॥ ॐ श्री गणेशाय नमः ॥



विहारी श्री यूपकसागर मठारण्य

(अध्यापक)



ॐ अर्हम् नमः :

श्री साधु-चर्या

- अर्थ तथा भावार्थ -

सहिता

(श्री जिन पूजा महत्त्व)

— : चिंतक : —

उद्दासी मुनि चंपकसागरजी (सत्यानंद)

— : प्रकाशक : —

श्री जैन सदाचार साहित्य समिति-पंचाक्षर

पोस्ट दसाडा, वाया-विरमगांव (उ.गु.)

प्रथमावृत्ति:-

विक्रम सं.-२०३१

नकल. ५००

वीर सं.-२५०१

मुद्रण स्थान :

श्री रामव प्रिन्टींग प्रेस,

इपासीया बजार,

अमदावाद-२.

એ ખાલ

સાધુ ગયાં અને શ્રી જિન સ્તુતિમાં શ્રી દેવશુરનું મહત્વ સમજાવ્યું છે.

અહાર દોષ રહિત વીતરાગ તત્ત્વ જેમને સમજાણું તેવા મુમુક્ષુને સંસાર સુખોની કામતા રહેતી નથી. તેમજ શુરુ તત્ત્વનું મહત્વ જેમને સમજાણું તેમને નિઃશય બનવાની ભાવના હૃદયમાં સતત રમતી હોય છે.

એ બન્ને તત્ત્વોનો આદર કરવાથી જીવને શ્રી વીતરાગ-વાણી સમજવાનો શ્રેયોપરામ વૃદ્ધિ પામતો હોય છે. એમાં શંકાનું સ્થાન નથી.

મુમુક્ષુએ પોતાની લાયકાત પ્રથમ વિચારવી જોઈએ. ”

મુમુક્ષુ એટલે સંસારના ભોગ-રૂચિનો અભાવ, મોક્ષ ભાવની અત્યંત અભિલાષા. એજ સાચો મુમુક્ષુ કહેવાય છે.

જે મુમુક્ષુ વીતરાગ વાણીને ખૂબ ખૂબ વાગોલ્યા કરે, તથા આગરણમાં મૂકવાની ભાવના સતત સેવ્યા કરે તે મુમુક્ષુ પ્રથમ માનવતા માટે મધ્યે છે. માનવતાના શુભો પોતામાં આવે તે માટે સતત ચિંતિત રહે છે.

પ્રથમ તો સર્વ જીવોનું કલ્યાણ આલેખું, બીજું પ્રમાણિકતાથી જીવન જીવવું, ત્રીજું વ્યસન અને દેશનથી મુક્ત રહેવું. એ ત્રણે શુભોમાં મુમુક્ષુ પાસ થાય, પછી ભેદ વિજ્ઞાનનો અભ્યાસ કરે. ત્યાર પછી સદાજે આગળ આગળ વધી શકે છે.

માટે સુમુક્તુ શ્રીદેવ ગુરુ ધર્મ પાસે જોઈ ઈચ્છા
માનવતા-વૈરાગ્ય-ત્યાગ-તપ-ધ્યાન અનુક્રમે મને
થાઓ.

તેથી શ્રીદેવ ગુરુ મ' સંબંધી જ્ઞાનાનીશી પુનઃ
જીવ માર્ગ દર્શન પામી શકે જોઈ ગુણ લાવના.

મતિ દોષ પ્રેમ દોષથી જે કંઈ ક્ષતિ રહી હોય તે વાંચકો
સુધારીને વાંચકો સુધારીને વાંચે અને ભૂલની મને ક્ષમા આપે."

લિ. ઉદાસી ચંપક સાગર તા-૨૦-૧-૭૫
ચાણુવિહાર વિજપુર જૈન સોસાયટી. (ઉ. ગુ.)



— શુદ્ધિપત્રક —

પૃષ્ઠ	પાંક્તિ	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧	૫	સ્વરનઆગળ	સ્વરુપાચારાગ
૧	૫	પોસાદિપાદિનો	પાયાદિનો
૭	૬	ગુરુપાદોષોત્તમ-મ-પિ	ગુરુપાદોષોત્તમપિ
૧૪	૧	જન	જન
૧૪	૧૬	ગીતે	ગીતે

પરિશિષ્ટ ૧

વિચારવા યોગ્ય

પ્રશ્ન :— પ્રથમ સમ્યગ્જ્ઞાન કે સમ્યગ્દર્શન ?

ઉત્તર :— નિશ્ચય નિર્વિકલ્પદશામાં સમ્યગ્જ્ઞાન, સમ્યગ્દર્શન અને સ્વરનયાત્રરણ ચારિત્ર્ય એ ત્રણે યુગપત્ એકી સાથે હોય છે.

વ્યવહાર સવિકલ્પ દશા એટલે શુદ્ધ ભાવમાં પ્રથમ સમ્યગ્જ્ઞાન પછી દર્શન—યર્થાથ શ્રદ્ધા પછી સ્વરૂપાત્રરણ ચારિત્ર્યનું લક્ષ હોય છે.

ઔદાયિક શુભ વ્યવહાર ભાવમાં પ્રથમ સમ્યગ્દર્શન પછી જ્ઞાન પછી વ્યવહાર રુપ દ્રવ્ય ચારિત્ર્ય હોય છે ત્યાં નવતત્ત્વોનું શ્રદ્ધાન તથા શ્રીવીતરાગદેવ ગુરુમાં ભક્તિભાવ હોય છે. અને પોસાદિપાહિનો હૃદયમાં ભય વર્તે છે.

આને એવા જીવોથી શ્રી દ્વિગંબર શ્વેતાંબરોનું શાસન ચાલે છે. શુદ્ધભાવવાળા જીવોને તો એક જ જિનત્વ નિજત્વમાં રમણતા હોવાથી તેવા હૃદયમાં શ્વેતાંબર દ્વિગંબર કે અન્ય પેટાભેદો હોતા નથી.

જે જીવ દ્રવ્યથી શુદ્ધ ચારિત્ર પાલતો હોય, પણ ભાવથી પાલતો હોય કે ન પણ પાલતો હોય એમાં વિકલ્પ રહે છે.

જે જીવ ભાવથી શુદ્ધ ચારિત્ર પાલતો હોય તે જીવ

દ્રવ્યથી શુદ્ધ ચારિત્ર પાલતો જ હોય છે. કારણ કે જે અંતરમાં ત્યાગી હોય તે બાહ્ય ત્યાગી હોય જ પણ જે બાહ્ય ત્યાગી હોય તે અંતરમાં ત્યાગી હોય કે ન પણ હોય !....જેમકે માણસ ચોરી કરતો નથી પણ ચોરીના પરિણામ કરતો હોય તો તે તેવા પાપ કર્મથી બંધાય છે પણ જે છુપ ચોરીના પરિણામ જ કરતો નથી તો તેના હાથે ચોરી થાય જ શી રીતે ? અર્થાત્ થાય જ નહીં.

પ્રશ્ન :-કોઈ મુમુક્ષુ સર્વ વિરતિ આદરવાની ભાવના રાખતો હોય તો તેને ભાવ સાધુ કહેવો કે નહિ ?

ઉત્તર :-ના. “ત્યારે તેને શું કહેવાય ?”.... “ચારિત્રની ભાવનાવાળા છે. મુમુક્ષુ છે. પણ ભાવ સાધુ તો તેને જ કહેવાય કે જે મુનિ બાહ્ય અને અભ્યંતર બન્ને રીતે યથાર્થ ચારિત્ર પાલતા હોય. અતિચાર પણ લગાડતા ન હોય, અથવા લાગે તો અતિચારની આલોચના પ્રતિક્રમણ કરતા હોય એવા મુનિરાજ જ પંચપરમેષ્ઠીમાં નમસ્કારને યોગ્ય છે.”

ॐ સત્ ચિંતક : ઉદાસી ચંપક સાગર. (સત્યાનંદ)

તા. ૯-૩-૭૨, બોરસદ

। ॐ અર્હ નમઃ ।

પ્રાકૃત

મમત્તં પરિવ્રજામિ, નિમ્મમત્તં ઉવદ્ધિઓઃ
આલંબણં ચ મે આયા, અવસેસં ચ વોસિરે (૧)

સંસ્કૃત છાયા
મમત્ત્વં પ્રવજ્યામિ, નિર્મમત્ત્વં ઉપસ્થિતઃ ।
આલંબનં ચ મમ આત્મા, અવશેષં ચ વિસર્જ્યામિ ।
ગુર્જર છાયા

મમત્વને ત્યાગું છું. નિર્મમત્વમાં સ્થિર થયો છું.
મારે આત્માનું જ આલંબન છે. ગ્રીક્ષ્ણનો સંબંધ છોડું છું.
ભાવાર્થ :- હવે અજ્ઞાન દશામાં અનાદિ કાળથી
શરીર, ઈન્દ્રિય અને તેને લગતા વિપયોમાં સદા આસક્ત
રહેતો હતો. ત્યારે શ્રી વિતરાગવાલીનું શ્રદ્ધાન કર્યું ત્યારે
તેને સમન્વયું કે આ મારી અનાદિની ભૂલ છે. જે પદાર્થ
મારી સાથે ક્ષણે ક્ષણે સંબંધમાં આવે અને છૂટો પડે પણ
નિત્ય મારી સાથે ઢલેતો નથી તો તેવા ક્ષણિક સંબંધવાળા
પદાર્થ પર મારે કેવો મોહ કે મમતા કેવી રાખવી ! અનંત
કાળ ગયો, અનંતા પુદ્ગલો શ્રદ્ધા કર્યા ને છોડ્યા. તો પણ
હવેને તૃપ્તિ ન થઈ. તો હવે શું આ પરિમિત ભોગોથી
તૃપ્તિ થશે. માટે હવે મારે કોઈ હવમાં કે કોઈ પુદ્ગલમાં
મમતા ભેદીએ નહિ. કેવળ આત્મામાં જ મારું મન રમ્યા
કરે, રમ્યા કરે.

મારી ચેતના એ જ હું છે. ચેતના એ ત્રિકાળ શાશ્વત
છે. તેના દર્શન, જ્ઞાન, શ્રદ્ધાન, ચારિત્રાદિ ગુણો પણ શાશ્વત
છે. ચેતનામાં લીનતા એ જ મોક્ષ, એ જ આનંદ, એ જ
પરમાનંદ. એથી વધુ વિશ્વમાં કંઈ છે જ નહિ. “સુખી
સુખી સુખી સુખીને સુખી. સદા સદા સદા સદાને સદા.”
—ચિંતક :- સત્યાનંદ

સંસ્કૃત છાયા

મમત્ત્વં પ્રવજ્યામિ, નિર્મમત્ત્વં ઉપસ્થિતઃ ।

આલંબનં ચ મમ આત્મા, અવશેષં ચ વિસર્જ્યામિ ।

ગુજ્જર છાયા

મમત્વને ત્યાગું છું, નિર્મમત્વમાં સ્થિર થયો છું.

મારે આત્માનું જ આલંબન છે. જીવનનો સંબંધ છોડું છું.

લાવાર્થ :- હવે અજ્ઞાન દશામાં અનાદિ કાળથી

શરીર, ઈન્દ્રિય અને તેને લગતા વિષયોમાં સદા આસક્ત રહેતો હતો. ત્યારે શ્રી વિતરાગવાણીનું શ્રદ્ધાન કર્યું ત્યારે તેને સમજાયું કે આ મારી અનાદિની ભૂલ છે. જે પદાર્થ મારી સાથે ક્ષણે ક્ષણે સંબંધમાં આવે અને છૂટો પડે પણ નિત્ય મારી સાથે ટકતો નથી તો તેવા ક્ષણિક સંબંધવાળા પદાર્થ પર મારે કેવો મોહ કે મમતા કેવી રાખવી ! અનંત કાળ ગયો, અનંતા પુરૂષણો શ્રદ્ધા કર્યા ને છોડ્યા. તો પણ હવે તૃપ્તિ ન થઈ. તો હવે શું આ પરિમિત ભોગોથી તૃપ્તિ થશે. માટે હવે મારે કોઈ હવમાં કે કોઈ પુરૂષણમાં મમતા ભેઈએ નહિ. કેવળ આત્મામાં જ મારું મન રમ્યા કરે, રમ્યા કરે.

મારી ચેતના એ જ હું છે. ચેતના એ ત્રિકાળ શાશ્વત છે. તેના દર્શન, જ્ઞાન, શ્રદ્ધાન, ચારિત્રાદિ ગુણો પણ શાશ્વત છે. ચેતનામાં લીનતા એ જ મોક્ષ, એ જ આનંદ, એ જ પરમાનંદ. એથી વધુ વિશ્વમાં કંઈ છે જ નહિ. “સુખી સુખી સુખીને સુખી. સદા સદા સદા સદાને સદા.”

—ચિંતક :- સત્યાનંદ

સંસ્કૃત છાયા

મમત્ત્વં પ્રવજ્યામિ, નિર્મમત્ત્વં ઉપસ્થિતઃ ।

આલંબનં ચ મમ આત્મા, અવગ્રેષં ચ વિસર્જ્યામિ ।

ગુજર્ છાયા

મમત્વને ત્યાગું છું, નિર્મમત્વમાં સ્થિર થયો છું.

મારે આત્માનું જ આલંબન છે. ખીજનો સંબંધ છોડું છું.

ભાવાર્થ :- હવે અજ્ઞાન દગ્ગામાં અનાદિ કાળથી શરીર, ઈન્દ્રિય અને તેને લગતા વિષયોમાં સદા આસક્ત રહેતો હતો. જ્યારે શ્રી વિતરાગવાણીનું શ્રદ્ધાન કર્યું ત્યારે તેને સમજાયું કે આ મારી અનાદિની ભૂલ છે. જે પદાર્થ મારી સાથે દણે દણે સંબંધમાં આવે અને છૂટો પડે પણ નિત્ય મારી સાથે ટકતો નથી તો તેવા ક્ષણિક સંબંધવાળા પદાર્થ પર મારે કેવો મોહ કે મમતા કેવી રાખવી ! અનંત કાળ ગયો, અનંતા પુદ્ગળો ગ્રહણ કર્યા ને છોડ્યા. તો પણ હવે તૃપ્તિ ન થઈ. તો હવે શું આ પરિમિત ભોગોથી તૃપ્તિ થશે. માટે હવે મારે કોઈ હવમાં કે કોઈ પુદ્ગળમાં મમતા ભેંઈએ નહિ. કેવળ આત્મામાં જ મારું મન રમ્યા કરે, રમ્યા કરે.

મારી ચેતના એ જ હું છે. ચેતના એ ત્રિકાળ શાશ્વત છે. તેના દર્શન, જ્ઞાન, શ્રદ્ધાન, ચારિત્રાદિ ગુણો પણ શાશ્વત છે. ચેતનામાં લીનતા એ જ મોક્ષ, એ જ આનંદ, એ જ પરમાનંદ. એથી વધુ વિશ્વમાં કંઈ છે જ નહિ. “ સુખી સુખી સુખીને સુખી. સદા સદા સદા સદાને સદા. ”

—ચિંતક :- સત્યાનંદ

શ્રી ચિન્મયપૂજનનું આરંભ

(૬૪૫ પાત્રી ગદ્ય)

પ્રથમ ૬૪૫

: મંગલારંભ :

પૂર્ણાનંદમયં મહોદયમયં, કેવલ્યાનંદમયં,
અમલીતમયં સ્વચ્છમયં આમાર્ચિતશ્રીમયમ્ ।
જ્ઞાનોચોત્તમયં કૃપારમયં આદવાદ વિચલ્લયં,
શ્રી સિદ્ધાચલતીર્થરાજમંદિરં વન્દેન્દ્રમાર્દવાદમ્ ॥ ૧ ॥

અર્થ :- નિર્વિકલ્પરૂપ શંખૂર્ણ આનંદમય, ૧
આઠ કર્મના કાયથી મહા ઉદયને પામેલા, સ્વ સ્વરૂપમાં
રમણુતા કરવાવાળા, સ્વ સ્વભાવરૂપ લક્ષ્મીને પ્રાપ્ત કરે
તથા કેવળજ્ઞાને ત્રણે લોકમાં ઉદ્યોત કરનારા, અર્થાત્ ત્ર
લોકોના ભાવોને બળુનારા, પરમ અદિસક આદ્રવાદ સિદ્ધ
તનુ ધર, તેમજ શ્રી સિદ્ધાચલતીર્થ પર મૂર્તિરૂપ વિરાજ
માન એવા આદીશ્વર રૂપલદેવ પ્રભુને હું વંદન કરું છું (૧)

શ્રીમદ્ યુગાદીશ્વર-માત્મપં યોગીન્દ્રગણ્ય વિમલાદ્રિસંસ્થમ્
સદ્જ્ઞાન સદ્દષ્ટિ તત્ત્વં શ્રીનામિસૂનું પ્રણમામિ નિત્યમ્ ॥ ૨

અર્થ :- આ અવસર્પિણી કાળના પ્રથમ-તીર્થઠ
આત્મસ્વરૂપમાં લીન, યોગીઓને આરાધ્ય, વિમળાચલ ગિર્

પર મૂર્તિરૂપે વિરાજમાન, સમ્યગ્જ્ઞાન-સમ્યગ્ દર્શન-સમ્યક્ ચારિત્ર એ તત્ત્વત્રયના મૂર્તિરૂપ શ્રી નાગિરાજના પુત્ર એવા શ્રી રૂપલદેવ પ્રભુને હું હંમેશાં વંદન કરું છું (૨)

શ્રી શત્રુંજય-શૈલે, તિલકોપમ-માદિદેવ-મભિનત્વા ।

શ્રી શ્રુતદેવી-ચરણં, ગુરુપાદાંબોજ-ભવિસમ્યગ્ ॥ ૩ ॥

અર્થ :- શ્રી શત્રુંજય તીર્થના તિલક સમાન એવા આદિદેવ રૂપલ પ્રભુને નમસ્કાર કરીને તથા વિદ્યાદેવી અને ગુરુદેવના ચરણ કમળમાં નમીને તથા-(૩)

પ્રણમ્ય શ્રીજિનાન્ સર્વાન્ ; ચતુર્વિંશતિ સમ્મિતાન્ ।

સ્નાત્ર-પદ્માશિકાં વક્ષે, ભવ્યાનાં વોધહેતવે ॥ ૪ ॥

અર્થ :- સર્વ ઔવિશે જિનેશ્વરોને નમીને લબ્ધ છવોના બોધ માટે સ્નાત્ર પદ્માશિકાને હું કહીશ (૪)

વિશેષાર્થ :- શ્રી રૂપલાદિ ઔવીસ તીર્થઠરો જન્મથી સમ્યગ્દષ્ટિ અને સમ્યગ્ જ્ઞાની તથા સ્વરૂપાચરણ ચારિત્રવાળા હોય છે. તેથી તેમનું સ્નાત્રાદિ બહુમાન કરવાથી આપણા આત્મા પણ તે શુદ્ધોને પામવાને યોગ્ય બને છે. અથવા તે શુદ્ધોને પામે છે. તેથી ઈન્દ્રો પણ સ્વર્ગથી આવીને બાહ્યાવસ્થામાં તીર્થઠરોને મેડૂ ગિરિ પર લઈ જઈ સ્નાત્રાદિથી બહુમાન કરે છે, અને પોતે શુદ્ધવાન બને છે. એથી “ ગુણ-માહિયસ્સ ” એવું ધર્મીઓને ધર્મનું વિશેષણ આપવામાં આવે છે. સર્વજ્ઞના કે શુદ્ધ આત્માના શુદ્ધોની સંખ્યા અનંત છે. તેા પણ સામાન્ય રીતે સમ્યગ્ જ્ઞાન-સમ્યગ્ દર્શન-સમ્યક્ ચારિત્ર આદિ શુદ્ધોની સંખ્યા ગણાવી છે. એ

ગુણો સામાન્ય જીવોને તીરોભાવવાળા હોવાથી શ્રી જિનેશ્વર પ્રભુની મન-વચન-કાયાથી અષ્ટ પ્રકારે દ્રવ્ય ભાવથી પૂજા કરનારને જે ગુણોનો તીરોભાવ હોય છે, તેઓનો આવિર્ભાવ થાય છે. શ્રી ઉત્તરદયયન સૂત્રમાં પણ જણાવેલ છે કે :— પ્રશ્ન—“થય થુહ મંગલેણ મંતે ! જીવે કિં જણહી ?” શ્રી ગૌતમ સ્વામી શ્રી મહાવીર પ્રભુને પૂછે છે કે,—“હે ભગવન્ જીવને તીર્થ”કરના સ્તવનસ્તુતિરૂપ મંગળ કરવાથી શું લાભ થાય છે ?” ઉત્તર :— “ગોયમા થય થુહ મંગલં જીવા ણાણે દંસણે ચરિત્તે લામં જણહી” શ્રી વીર પ્રભુ વધા કે, “હે ગૌતમ ! જીવોને શ્રી તીર્થ”કરના સ્તવન સ્તુતિ કરવા વડે જ્ઞાન દર્શન અને ચારિત્રનો લાભ થાય છે. આ રીતે દ્રવ્ય ભાવથી શ્રી જિન પૂજા કરનારને અનંત સુખોની પ્રાપ્તિ થાય છે.” વળી વિશેષ દેખાડે છે કે :—

દર્શનાદ્દુરિત ધ્વસી, વંદનાદ્વાંછિતઃ પ્રદઃ ।

પૂજનાત્ પૂરકઃ શ્રીણાં, જિનઃ સાક્ષાત્-સુરદ્રુમઃ ॥ ૫ ॥

અર્થ :— પ્રભુના દર્શન કરવાથી અનેક જન્મના દુઃખો નાશ પામે છે. વળી પ્રભુને વંદન કરવાથી ઇચ્છિત પદાર્થોની પ્રાપ્તિ થાય છે. વળી પ્રભુની અષ્ટ પ્રકારી પૂજા કરવાથી દ્રવ્યલક્ષ્મી તથા સમ્યગ્ જ્ઞાનરૂપ લક્ષ્મીની પ્રાપ્તિ થાય છે. માટે જિનેશ્વરદેવ સાક્ષાત્ ઠંડપવૃક્ષ સમાન છે. તેથી ભવ્ય જીવે પ્રભુની સ્નાન-પૂજા કરવી. તેનું ફળ ઈકલોકમાં આગાદી પરલોકમાં દેવગતિ અને પરંપરાએ મોક્ષ ફળ આપનાર છે. વળી વિશેષ બતાવે છે :—

ધનસારે આવી અમૃતમય શુરુદેવની વાણી સાંભળી પોતે શુરુદેવ પાસે ભાવપૂર્વક અષ્ટ પ્રકારી નિત્ય પૂજા કરવાનો અભિપ્રાય કર્યો કે હવેથી મારે શ્રી જિનદેવની અષ્ટ પ્રકારે પૂજા કર્યા વિના મોઢામાં પાણી નાંખવું પણ કદ્યે નહીં, પછી શુરુદેવે તે પ્રમાણે નિયમ ધનસારને કરાવ્યો.

હવે ધનસાર નિત્ય નિયમ મુજબ શ્રી જિનરાજની અષ્ટ પ્રકારી પૂજા ભક્તિ કરવા લાગ્યો. તેથી તેને પુન્યને અનુસારીને જાણે કે ચંદ્રને જોઈ સમુદ્ર ઉદ્ભવે તેમ તેના ઘરમાં લાક્ષ્મીદેવી રમવા લાગી. લોકો પણ આ રીતે ધનસારની સ્થિતિ સુધરેલી જોઈ એનાં ધર્મ માર્ગનું અનુકરણ કરવા લાગ્યા. " ધનસાર પણ ધર્મી" જાંધુઓ પ્રત્યે વિનય અને પ્રીતિ જીવ્ય દેખાડવા લાગ્યો. છેવટે સાત ક્ષેત્રમાં પોતાની ન્યાયથી ઉપાજીત કરેલા સંપત્તિનો સહવ્યય કરીને સ્વર્ગે ગયા. ત્યાંથી મહાવિદેહમાં જન્મ લઈ નાસ્ત્રિ પાળી મોક્ષે ગયો. તે સાત ક્ષેત્ર નીચે મુજબ છે. :—

ત્રિગલ્ગણ-નિન-વુજાગ, સંવગસ્વેમુ મત્તાવિન્નમુ ।

મનિય વર્ણ વિ જાગદ, ત્વનાદ્વ્યમદાઅર્ણવમુણમ ॥૨૦॥

અર્થ :- ૧ શ્રી જિનમુનિ, ૨ શ્રી જિનમિત્ત, ૩ રાજા ભંડુ, ૪ નામક, ૫ સામ્બી, ૬ અલ્પક, ૭ શ્રાવિશાદ્રુપ જે સારે કૌશલ્ય વાપરેલ ધન મેળવે તે પાંચ અર્ણવ મુખને આજે છે.

૮ શ્રી જિનમુનિ સહજવશ, પ્રથમ વિદ્યાર્ણવ ધન-
મુખકે કૌશલ્ય વાપરેલ.

દ્વિતીય કથા

: મંગલાચરણ :

રાજાદમાધસ્તનભૂમીભાગે, યુગાદિદેવાંઘ્રિસરોજપીઠે ।

દેવેન્દ્રવંદ્યં નરરાજપૂજ્યં, સિદ્ધાચલાપ્રસ્થિતમર્ચયામિ ॥૧॥

અર્થ : - જેમને દેવેન્દ્રોએ અને રાજેન્દ્રોએ વાંધા પૂજ્યા છે. તથા સિદ્ધાચલ પરના રાયણના ઝાડ નીચે ધ્યાન-સ્થના અવશેષરુપ જેની ચરણપાદુકાની સ્થાપના છે. એવા યુગાદિ દેવના ચરણ કમલને હું ભાવ સંકિત પૂજું છું. અથવા હૃદયમાં ધ્યાવું છું.

પૂજાં કર્ચન્ જિનેન્દ્રસ્ય, જનોઽભિપ્રદપૂર્વકમ્ ।

લભ્યતે શિવશર્માણિ, વીરનૈગમવદ્-દુતમ્ ॥૨॥

અર્થ : - જે લબ્યજીવ અભિપ્રદ પૂર્વક જિનેન્દ્રની પૂજા કરે છે. તે જીવ-વીર વણીકની જેમ મોક્ષ સુખને પ્રાપ્ત કરે છે. “ શીઘ્રપ્રશ્ન-એ વીર વણિક કોણ છે ? અને એણે કેવી રીતે અશ્વિંતની પૂજા કરી અને સુખી થયો તે કૃપા કરીને કહો. શુરુ કહે-સાવધાન થઈને સાંભળ.

વીરવણિક વાર્તા :—

આજ જંબૂદ્વિપના દક્ષિણાર્ધ ભરતમાં શ્રીપુર નામનું સુંદર નગર હતું. તે નગર અનેક જિનેન્દ્ર મંદિરો રાજ-મંદિરો તથા અતિ મોટા બજારાદિના વૈભવથી શોભતું હતું. તે નગરમાં પરાક્રમી એવો જીતારિ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેને શીયલ સુગંધીથી મહેબતી પ્રિયદર્શના

દ્વિતીય કથા

: મંગલાચરણ :

રાજાદમાધસ્તનભૂમીભાગે, યુગાદિદેવાંગિસરોજપીઠે ।
દેવેન્દ્રવંદ્યં નરરાજપૂજ્યં, સિદ્ધાચલાગ્રસ્થિતમર્ચયામિ ॥૧॥

અર્થ : — જેમને દેવેન્દ્રોએ અને રાજેન્દ્રોએ વાંધા પૂજ્યા છે. તથા સિદ્ધાચલ પરના રાયણના ઝાડ નીચે ધ્યાન-સ્થના અવશેષરુપ જેની ચરણપાદુકાની સ્થાપના છે. એવા યુગાદિ દેવના ચરણ કમલને હું ભાવ સહિત પૂજું છું. અથવા હૃદયમાં ધ્યાવું છું.

પૂજાં ક્વન્ જિનેન્દ્રસ્ય, જનોઽભિપ્રહપૂર્વકમ્ ।
લભ્યતે શિવશર્માણિ, વીરનૈગમવદ્-દ્રુતમ્ ॥૨॥

અર્થ : — જે ભવ્યજીવ અભિગ્રહ પૂર્વક જિનેશ્વરની પૂજા કરે છે. તે જીવ-વીર વણીકની જેમ મોક્ષ સુખને પ્રાપ્ત કરે છે. “ શીઘ્રપ્રશ્ન-એ વીર વણિક કોણ છે ? અને એણે કેવી રીતે અરિહંતની પૂજા કરી અને સુખી થયો તે કૃપા કરીને કહો. ગુરુ કહે-સાવધાન થઈને સાંભળ.

વીરવણિક વાર્તા :—

આજ જંબૂદ્વિપના દક્ષિણાર્ધ ભરતમાં શ્રીપુર નામનું સુંદર નગર હતું. તે નગર અનેક જિનેન્દ્ર મંદિરો રાજ-મંદિરો તથા અતિ મોટા યજ્ઞરાદિના વૈભવથી શોભતું હતું. તે નગરમાં પરાક્રમી એવો જીતારિ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેને શીયલ સુગંધીથી મહેબતી પ્રિયદર્શના

શૈશવેऽભ્યસ્ત વિદ્યાનાં યૌવને વિષયૈષિણામ્ ।
વાર્ધકે મુનિવૃત્તિનાં, યોગાન્તે તત્ત્વજેત્ ॥૭॥

અર્થ :- જાડ્ય અવસ્થામાં જ્ઞાન સંપાદન કરવું, યૌવનમાં સ્વાર પેદા કરવો, વૃદ્ધાવસ્થામાં મુનિવ્રત લેવું અને સમાપ્ત કરી શરીરનો ત્યાગ કરવો એ માનવગતિ પામ્યાનું થઈ શકે છે, એ પ્રમાણે રાજા જીતારિ પણ દીક્ષા લઈ સાધનાપૂર્વક સ્વપરતું કલ્યાણ સાધતાં વિચારવા લાગ્યા પછિ-પરહિતને સાધે તે સાધુ” એ યુક્તિ અનુસાર પિંચે પોતાનું જીવન વ્યતિત કર્યું.

હવે ભીમદેવ રાજ્યની ધુરાને ધારણ કરી પોતાની માફક પોતાના રાજ્યના નાગરિકોનું પાલન પોષાતો હતો. એના રાજ્યમાં અન્યાય, વ્યભિચાર, ચોરી, જીવહત્યા શોધ્યા પણ જડે નહિ. સર્વત્ર ધર્મીઓનું ધાર્મિક જીવન સંભળાતી. તેથી જ રાજામાં એ ગુણ મુલાકાતે જોવા જોઈ શકે છે. તે જણાવે છે—

ભીમકાન્તૈ- નૃપગુણૈઃ સર્વમૂતોપજીવિતામ્ ।
અધૃષ્ટ્યશ્ચાભિગમ્યશ્ચ, યાદો રત્નૈરિવાર્ણવઃ ॥૮॥

અર્થ :- ભીમ કહેતાં ભયંકર અને કાંત કહેતાં : એ રાજાના ગુણો વડે રાજા સર્વ પ્રજાનું પાલન કરી જીવો અવિનશીલે અવિવેકી હોય તેના પ્રત્યે કડક ને છે, અને અવિનશીલે વિવેકી જીવો પ્રત્યે પ્રીતિ ને છે. જેમ કે, રત્નોને લઈને સમુદ્ર સેવવાયોગ્ય પ્રીતિ

કે અને જાજાવને જાને તે હામર પણ છે. તેમ સમ
ગરુદ લેવા બે સુણને માણુ કરે છે.

હવે બીમદેવ એક વખત પોતાના મોંઢાના મોં
મેડો મેડો નજરનાં લેઈ રહ્યો હતો. ત્યારે તેની
એક જાજાવિત મકાન પર પડી. તેને મારી મારીને
સાતને જાતિસ્મરણ જ્ઞાન થયું. અને પોતે એ જ મ
વીતાવેલી ગરીબાઈનો તેને સંપૂર્ણ ખ્યાલ આવ્યો. તે
મન વિચારવા લાગ્યો કે, પ્રભુ-જિન પૂજનું કળ તો
ક્યાં હું વીરવાણિયો અને ક્યાં હું બીમદેવ નૃપ. “
આ પ્રભુપૂજની જ બલિદારી છે કે, પૂજકને પણ
બનાવે છે. જો મેં પૂર્વભવમાં અભિગ્રહપૂર્વક પૂજનો
ન પાળ્યો હોત તો આજે રાજ્યપદવી અને આવા
સુખ ક્યાંથી પામત ! તો હવે માટે એનાથી થા
મોક્ષ સુખ છે તે માટે ઉદ્યમ કરવો જોઈએ.

જાતિ સ્મરણમાં જીવ કેટલા પૂર્વભવ જોઈ શકે
જતાવે છે.

પુન્યભવા સો પીછ્છદ્વ ઇક્કં દો તિન્નિજાવ નવમવ
ઉવરી તસ્સ અપસ્સઓ, સુહમાવો જાહસરણસ્સ ॥૧॥

અર્થ :- જ્ઞાનાવરણીયના ક્ષયોપશમયોગે જીવને
સ્મરણ જ્ઞાન થાય છે તે મતિજ્ઞાન યા મતિ અજ્ઞાનનો
લેહ છે. તે જે જીવને થાય તે જીવ એક ભવ, બે
ત્રણ ભવ, ચાવત્ નવ ભવ સુધી જીવે, જાણે પણ
વધારે જીવે, જાણે નહિ

લાવાણ્ય જોઈને તેને થયું કે આ કોઈ દેવની મૂર્તિ છે એમ વિચારી તેણે એક ગુંપડી બાંધી. તેમાં તે મૂર્તિ પધરાવી પછી હંમેશાં તે પ્રતિમાને નમસ્કાર કરતો હતો. વળી તે નમસ્કાર કરીને અંતરમાં આનંદ માનતો હતો. એ વાત તે કોઈને કહેતો નો' તો. એમ કરતાં કેટલોક કાળ ગયે છે આયુષ્ય પૂર્ણ થવાથી કાળ કરીને તેજ નગરમાં રાજાની રાણી પુષ્પવતીની કુક્ષીએ અવતર્યો. નવમાસે જન્મ થયે લોકો તથા માતૃપિતા રાજા તથા. રાજાએ જન્મ મહોત્સ કર્યો. ધનકુમાર નામ રાખ્યું. અનુક્રમે વિદ્યાઓ ભણી શુ અવસ્થાને પામતાં પિતાએ એક સુંદર રાજકુંવરી સાથે પાંચ ગ્રહણ કરાવ્યું.

એક વખત ઘોડે ચડીને મિત્રો સાથે શહેર બહાર ઘે ખેલાવતો હતો ત્યારે ત્યાં પરમેશ્વરની પર્ણકૂટિ જોઈ. જાણે જૂની જાણીતી ન હોય તેમ તેને નિહાળતાં જા સ્મરણુ જ્ઞાન થયું. અને પ્રભુજીની સ્તુતિ કરવા લાગ્યો.

પાપં લુપ્પતિ દુર્ગતિં દલયતિ વ્યાપાદયત્યાપદં,
પુણ્યં સંચિનુતે શ્રિયં વિતનુતેપુણ્ણાતિ નીરોગતામ્ ।
સૌભાગ્યં વિદધાતિ પહ્લવયતિ પ્રીતિ પ્રસૂતે યશઃ,.
સ્વર્ગ-ચચ્છતિ નિવૃર્ત્તિં રચયત્યર્ચાર્હિતાં નિર્મિતો ॥૨॥

અર્થ :— શ્રી જિન પ્રતિમાની કરેલી પૂજા અને ભવોના કરેલા પાપોનો નાશ કરે છે. દુર્ગતિને દળી નાં છે. આક્રોનો નાશ કરે છે. પુન્યનો સંચય કરે છે. લક્ષ્મી વિસ્તારે છે. આરોગ્યતાને પોષે છે. સૌભાગ્યને આપે છે

મત્સ્યસૂત્રને વધારે છે. મથ-કીર્તિને આપે છે. હવે
અને મોક્ષનો અધિકારી બનાવે છે. (૧)

એ રીતે રાજ્યે કરેલ જિનેશ્વરની શ્રુતિ સાંભળી
તેનાથી ચતા લાગે વિચારી લોકો પણ શ્રી જિન-
શ્વરની ભાવનાવાળા થયા. ત્યાર પછી ઘેર ગામીને કુંવર
તાના માતપિતાને ભતિશમજાવી ઘણેલ અનુભવ અને શ્રી
મહાનુભવ મદત્તર હજુ. તેથી રાજ રાણી પણ શ્રી અશ્વિ-
ની પૂજામાં ભક્તિભાવવાળા થયા.

શ્રી ધનકુંવર પણ દશેગાં મોક્ષસવપૂર્વક જિન ભક્તિ
તાં કાળ વિતાવવા લાગ્યો. રાજ્યે તેને રાજ્ય યોગ્ય
થી રાજ્યાભિષેક પૂર્વક રાજ સિંહાસન સોંપ્યું. અને
તે હીમા લઈ આત્મશાવના ભાવતાં સંલેખનાપૂર્વક દેવ-
ગી સર્વો સિધાગ્યા.

ધન ભૂમિપતિ રાજ્યધરને સંભાળતાં પ્રજાજનોનું ટુકી
તે રક્ષણ કરતાં પ્રજાનું પ્રીતિ રધાન બન્યા." લોકો પણ
મની રાજનીતિની કુશળતા જોઈ આનંદ અનુભવવા લાગ્યા.
પછી રાજ્યે પોતાની રાજધાનીમાં અને અન્ય નગર ગામ
કાંઈમાં અનેક ઐશ્યો બનાવરાખ્યા. જિનજિજ્ઞાની પ્રતિષ્ઠાઓ
થી. રાજસમૃદ્ધિનો સદુપયોગ કરતો આતે દેવોમાં યોગ્ય
તે દાન કરતાં હવેન આશ્ચર્ય કર્યું. અન્તે વૈરાગ્યપૂર્વક
લા લઈ અશ્વિ શુદ્ધ ચાચિવની આરાધના કરી કેવળજ્ઞાન
ગી આયુ હાથે સિદ્ધિ પદને પામ્યા.

તે જિનપૂજા મદત્તમાં અંદ્રગોપનો હવે ધનરાજનું દષ્ટાન્ત
સમાપ્ત.

। ॐ અર્હ નમઃ ।

સાધુ-ચર્યા

સાધુ નિયમ કુલક

: મંગલાચરણ :

ભુવણિકપર્વસમં, વીરં નિયગુરુપણં અનમિઝ્ઞણ ।
વીરહરદિક્વિઆણં, જુગ્ગે નિયમે પવક્વામિ ॥૧॥

અર્થ :- ત્રણ ભુવનમાં અદ્વિતીય દીપક સમાન શ્રી
વીર પરમાત્માને તથા પોતાના ગુરુદેવના ચરણને નમસ્કાર
કરીને વીર પરંપરામાં અને ખીલ પણ મોક્ષ માર્ગની આરા-
ધના માટે દીક્ષિત થયેલાને (આરાધનમાં સ્થિર થવા માટે)
પાલન કરવા યોગ્ય નિયમોને હું કહીશ. ૧

સાવાર્થ :- કાળ-સંઘયણ-તથા મનોબલની ઉણપને
લીધે પૂર્વાચાર્યોએ મોક્ષ માર્ગમાં સ્થિર કરવા માટે અપવાદો
દ્વારા ખુબ લગીરથ પ્રયત્નો કર્યા છે. તે પણ પોતાની
સાધનાના ઉત્કર્ષમાં પ્રમાદ સેવતા સાધુઓ માટે આ નિયમો
ઘડવાની આચાર્યશ્રીને શિરે ફરજ આવી પડી હાગે છે.
નહિંતર-આગમમાં-દીક્ષાની પ્રતિજ્ઞા કરાવતી વખતે પાળવા
યોગ્ય ઘણાં ખરા નિયમો આવી જાય છે. છતાં પોતાના
સમયમાં મુનિઓને આચારમાં શિથિલ પરિણામવાળા જોઈને
આ નિયમકુલકની રચના કરી છે, તે ખાસ એવા જીવો
અંગે યથાર્થજ છે. સજ્જનોનું તે એ કર્તવ્ય જ છે.
“શુભે યથાશક્તિ યત્તનીયં” શુભ કાર્યમાં યથાશક્તિ પ્રયત્ન
કરવો, આ રીતે આ રચના પણ લગવંતના માર્ગને પુષ્ટી
કરવાવાળી જ છે.

મુનિ હાંસીને પાત્ર શાંતી બને ?—

નિઅચરપૂરણકલા, આજીવિયમિત્તં હોઈ પવજ્ઞા ।
ઘૂલીહઢીરાયત્તળજ્ઞા, સરિસા સન્વેસિં હસણિજ્ઞા ॥૨૧॥

અર્થ :- દીક્ષા કેવલ પોતાનું પેટ પૂરવાની ક્ષા
અગર આજીવિકાનું સાધન હોય તો તો ધુલેટીના તહેવારમાં
રાજા બનેલાની જેમ (અગર તો નાટકમાં વેષ ભજવનારની
જેમ) વેષધારી મુનિ હાંસીને પાત્ર થાય છે.

ભાવાર્થ :- આ લેખમાં પણ જીવ ઇન્દ્રિયોનો
શુભામ બન્યો રહે તો મોક્ષાર્થ કેવી રીતે સાધી શકે ? માટે
આ પ્રવચ્ચા યાને લેખ જીવને ઇન્દ્રિયોની શુભામીમાંથી
છોડાવવા માટે આત્માર્થે સાધવા માટે આલંબન યાને સ્વ-
રક્ષણ માટે અજોડ બખ્તર છે.

દીક્ષાની સફલતાનો માર્ગ

તમ્હા પંચાચારાડ્ડરાહણહેડં, ગહિજ્ઞા હા નિયમે ।
લોઆફકટરુવા, પવજ્ઞા જહ મવે સફલતા ॥૨૨॥

અર્થ :- મુનિ હાસ્યપાત્ર ન બને માટે પાંચ આચાર-
રને આરાધવા નિમિત્તે (આગળ કહીએ છે તે) નિયમે
અદનુ કરવા (પાળવા) તથા લોઆફકટરુ અદનુ કરેલ
પ્રવચ્ચા સફલ થાય. ૩

ભાવાર્થ :- બહુશી નાટકના પાત્રા જેટલી વળતે
જે જે વેષ ધારણ કરે છે તેટલી સફલતા તે તેનું બહુમાન
સાબરે છે. તેમ છોડવા પડી નહીં તમ વને પણ વેષમાં

નહિ જ. આખા વિશ્વને વિશ્વાસ (યાને કલ્યાણ)
પનાર મુનિવેષને ધારણ કરી મુનિ જેમ તેમ વર્તે અને
પોને છુપાવવા ઠાંક પીછોડા (બહાના) કાઢી બચાવ કરે
। સ્વયં સંસાર સાગરમાં ખૂડે અને સંઘને ડુબાડે. માટે
‘આચારનું’ શુદ્ધ પાલન કરી દીક્ષાને સફલ કરવી એજ
ફતાવડ છે.

પ્રથમ જ્ઞાનાચારનો નિયમ

નાણાઽઽરાહણદેહં, પદ્મિદિઅહં પંચગાહા પદ્મં મે ।
પરિવાહીઓ ગિળ્હે, પળગાહાણં ચ અઢો ય ॥૪॥

અર્થ :- જ્ઞાન આરાધન નિમિત્તે દરરોજ પાંચ ગાથા
રવી, યાને મુખપાઠ કરવી તે ગાથાઓને ગુરૂપરંપરાથી
ગ્રહણ કરવી અને તેનો અર્થ પણ ગ્રહણ કરવો.

ભાવાર્થ :- મુખપાઠરૂપ દ્રવ્યજ્ઞાનનો ઉદ્યમ ભાવજ્ઞાનનું
કોરણ બને છે. અને જ્ઞાનાવરણીય કર્મને તોડનાર પણ છે.
તો પછી અર્થવિચારણા તેના હાર્દને પામવા ઉપયોગી થાય
તેમાં કંઈ આશ્ચર્ય નથી. જેમ આંધળો માણસ રસ્તે ચાલ-
વામાં મુઝાય છે તેમ અભણ માણસ પણ સ્વકાર્ય સાધવામાં
પણ મુઝાય છે માટે જ્ઞાનારાધનમાં અપ્રમત્ત રહેવું
જોઈએ.

અળ્લેસિ પદ્મણ્થં પળગાહાઓ લિહેમિ તહનિશ્ચં ।
પરિવાહીઓ પંચ ય, દેમિ પદ્મતાણં પદ્મિદિઅહમ્ ॥૫॥

અર્થ :- બીજાઓને ભણવા માટે હું દરરોજ પાંચ

ગાથા લખીશ, પરંપરાએ લખુનારાઓને દરરોજ પાંચ ગાથા લખાવીશ.

ભાવાર્થ : — લખેલું ભુલાર્થ ન જાય માટે ખીતને લખાવવું. જેથી પોતાનું લખેલું તાબુ રહે. વળી શાસ્ત્ર આદિ લખવાથી મૂલ અર્થ અને ભાવાર્થની મનમાં સ્ફુરણ જાગે અને ચિત્ત ખીજે લટકતું અટકે, વગેરે. “લખવું, લખાવવું, લખવું” એમાં ઘણા લાભો છે, વળી આગળ વિશેષ જણાવાશે. ૫

વાસાસુ પંચસયા, અદ્વ ય સિસિરે ય તિન્નિ ગિમ્હંમિ ।
પહ્નિદિયહં સજ્ઞાયં, કરેમિ સિદ્ધન્તગુણેણ ॥૬॥

અર્થ : — વર્ષાઋતુમાં પાંચસો, શિશિરઋતુમાં આઠસો, અને ગ્રીષ્મ ઋતુમાં ત્રણસો એમ સિદ્ધાન્તની ગાથાઓ ગણી દરરોજ સ્વાધ્યાય ધ્યાન કરે.

ભાવાર્થ — ચોમાસામાં ઋતુચર્યાની ક્રિયા વિશિષ્ટ અને વિહારની સ્થિરતાને લઈને પાંચસો ગાથાનો, શિશિરઋતુમાં વિહારનો સમય છતાં રાત્રી મોટી હોવાને લીધે આત્મા વધારે સ્વાધ્યાય કરી શકે તેથી શિશિરઋતુમાં આઠસો ગાથાનો, ઉનાળામાં ગરમીથી આત્મા અકલાર્થ જાય તેથી મુનિભગવંત ઉપર અનુચિત લાવીને ત્રણસો ગાથાનો સ્વાધ્યાય ગ્રંથ કર્તાએ બતાવ્યો છે તે સમયોચિતજ છે.

આટલું સ્વાધ્યાયુચર્યું રોજ કરે તો ઘર ઘોડયું અને દીકરા લીધી તે પાતાના પિતાચે સાર્થક થાય. ૬

જ્ઞાનાચાર અંગના નિયમો સમાપ્ત થયા.

હવે દર્શનાચારના નિયમો

પરમિહિતવપ્યાણં, સવમેગં પયદિણં સતરામિ અહં ।

— ગાઆચારે ગદ્દેમિ નિયમે દ્વૈ સમ્મમ્ ॥૭॥

:- દર્શનાચારની આરાધના અંગે (પ્રથમ)
સ્ત્રી મંત્રનો એકસો વાર જાપ રૂપ સ્મરણ કરીશ,
ચાર અંગે બીજા આગળ દલીએ છીએ તે
પ્રક રીતે અડધુ કરીશ.

અર્થ :- જ્ઞાન આરાધનથી તત્ત્વનો અવબોધ થાય
આત્મા તથા અન્ય પદાર્થનું જ્ઞાન થાય છે. તે
શક્તિ બનવું તે દર્શનાચાર છે. તત્ત્વાવબોધમાં
દા દલી રહે, તે માટે જ પંચપરમેષ્ઠિ દ્વારા ગુરુ
જે જ્ઞાન મળ્યું છે. તે પંચપરમેષ્ઠિનું હૃદયમાં સો
રૂપસ્મરણ કરવું તે પંચપરમેષ્ઠિનું સ્વાહૃદયમાં ગહ-
તો જ કરાય. માટે આચાર્યદેવે દર્શનાચારમાં
તે નવકાર મંત્રનો સો વાર જાપ કરવાની ભલામણ
કરી.

૧ વન્દે નિશં, પણસકલ્યણહિં એકવારં અહમ્ ।

। તિન્નિ ચ વારા પડ્જામં વા જહાસત્તિ ॥૮॥

અર્થ :- નિત્ય પાંચશકેતવથી હું એક વાર દેવ-
કરીશ. દરેક પડોરે જે ત્રણ વાર ચયાશક્તિએ કરીશ.

સાવાર્થ :- જો દેવલ દેવવંદનમાં જ આજો દિવસ
તો બીજા કોઈને પડોંચવું મુશ્કેલ પડે માટે એક વાર

ગાથા ગણીશ. પરંપરાએ બાળનારાઓને દરરોજ પાંચ ગાથા બાળવીશ.

ભાવાર્થ : - બાળપૂં બાળર્જ ન જાય માટે ગીતને બાળવવું. જેથી પાનાનું બાળપૂં લાગ્યું હોય. વળી શાસ્ત્ર આદિ લખનારી મૂળ ગ્રંથ અને ભાવાર્થની મનમાં સ્ફુરણ લાગે અને ચિત્ત ધીરજ બદલવું અટકે, વગેરે. “ બાળપૂં, બાળાવવું, લખવું ” એમાં ઘણું લાભો છે, વળી આગળ વિશેષ જણાવાશે. ૫

વાસાસુ પંચસયા, અટ્ટ ય સિચિરે ય તિન્નિ મિદ્ધંમિ ।
પદ્ધિયહં સઙ્ગાર્ય, કરેમિ સિદ્ધન્તગુણેણં ॥૬॥

અર્થ : - વર્ષાઋતુમાં પાંચસો, શિશિરઋતુમાં આઠસો, અને ગ્રીષ્મ ઋતુમાં ત્રણસો એમ સિદ્ધાન્તની ગાથાઓ ગણી દરરોજ સ્વાધ્યાય ધ્યાન કરે.

ભાવાર્થ — ચોમાસામાં ઋતુચર્યાની ક્રિયા વિશિષ્ટ અને વિહારની સ્થિરતાને લઈને પાંચસો ગાથાનો, શિશિર-ઋતુમાં વિહારનો સમય છતાં રાત્રી મોટી હોવાને લીધે આત્મા વધારે સ્વાધ્યાય કરી શકે તેથી શિશિરઋતુમાં આઠસો ગાથાનો, ઉનાળામાં ગરમીથી આત્મા અકલાઈ જાય તેથી મુનિભગવંત ઉપર અનુચ્છ લાવીને ત્રણસો ગાથાનો સ્વાધ્યાય ગ્રંથ કર્તાએ બતાવ્યો છે તે સમયોચિતજ છે.

આટલું સ્વકલ્યાણુઅર્થે રોજ કરે તો ઘર છોડયું અને દીક્ષા લીધી તે પોતાના હિતાર્થે સાર્યક થાય. ૬

જ્ઞાનાચાર અંગેના નિયમો સમાપ્ત થયા--

... 1947-48 ...
... 1948-49 ...
... 1949-50 ...
... 1950-51 ...
... 1951-52 ...
... 1952-53 ...
... 1953-54 ...
... 1954-55 ...
... 1955-56 ...
... 1956-57 ...
... 1957-58 ...
... 1958-59 ...
... 1959-60 ...
... 1960-61 ...
... 1961-62 ...
... 1962-63 ...
... 1963-64 ...
... 1964-65 ...
... 1965-66 ...
... 1966-67 ...
... 1967-68 ...
... 1968-69 ...
... 1969-70 ...
... 1970-71 ...
... 1971-72 ...
... 1972-73 ...
... 1973-74 ...
... 1974-75 ...
... 1975-76 ...
... 1976-77 ...
... 1977-78 ...
... 1978-79 ...
... 1979-80 ...
... 1980-81 ...
... 1981-82 ...
... 1982-83 ...
... 1983-84 ...
... 1984-85 ...
... 1985-86 ...
... 1986-87 ...
... 1987-88 ...
... 1988-89 ...
... 1989-90 ...
... 1990-91 ...
... 1991-92 ...
... 1992-93 ...
... 1993-94 ...
... 1994-95 ...
... 1995-96 ...
... 1996-97 ...
... 1997-98 ...
... 1998-99 ...
... 1999-00 ...
... 2000-01 ...
... 2001-02 ...
... 2002-03 ...
... 2003-04 ...
... 2004-05 ...
... 2005-06 ...
... 2006-07 ...
... 2007-08 ...
... 2008-09 ...
... 2009-10 ...
... 2010-11 ...
... 2011-12 ...
... 2012-13 ...
... 2013-14 ...
... 2014-15 ...
... 2015-16 ...
... 2016-17 ...
... 2017-18 ...
... 2018-19 ...
... 2019-20 ...
... 2020-21 ...
... 2021-22 ...
... 2022-23 ...
... 2023-24 ...
... 2024-25 ...
... 2025-26 ...
... 2026-27 ...
... 2027-28 ...
... 2028-29 ...
... 2029-30 ...
... 2030-31 ...
... 2031-32 ...
... 2032-33 ...
... 2033-34 ...
... 2034-35 ...
... 2035-36 ...
... 2036-37 ...
... 2037-38 ...
... 2038-39 ...
... 2039-40 ...
... 2040-41 ...
... 2041-42 ...
... 2042-43 ...
... 2043-44 ...
... 2044-45 ...
... 2045-46 ...
... 2046-47 ...
... 2047-48 ...
... 2048-49 ...
... 2049-50 ...
... 2050-51 ...
... 2051-52 ...
... 2052-53 ...
... 2053-54 ...
... 2054-55 ...
... 2055-56 ...
... 2056-57 ...
... 2057-58 ...
... 2058-59 ...
... 2059-60 ...
... 2060-61 ...
... 2061-62 ...
... 2062-63 ...
... 2063-64 ...
... 2064-65 ...
... 2065-66 ...
... 2066-67 ...
... 2067-68 ...
... 2068-69 ...
... 2069-70 ...
... 2070-71 ...
... 2071-72 ...
... 2072-73 ...
... 2073-74 ...
... 2074-75 ...
... 2075-76 ...
... 2076-77 ...
... 2077-78 ...
... 2078-79 ...
... 2079-80 ...
... 2080-81 ...
... 2081-82 ...
... 2082-83 ...
... 2083-84 ...
... 2084-85 ...
... 2085-86 ...
... 2086-87 ...
... 2087-88 ...
... 2088-89 ...
... 2089-90 ...
... 2090-91 ...
... 2091-92 ...
... 2092-93 ...
... 2093-94 ...
... 2094-95 ...
... 2095-96 ...
... 2096-97 ...
... 2097-98 ...
... 2098-99 ...
... 2099-00 ...
... 2100-01 ...
... 2101-02 ...
... 2102-03 ...
... 2103-04 ...
... 2104-05 ...
... 2105-06 ...
... 2106-07 ...
... 2107-08 ...
... 2108-09 ...
... 2109-10 ...
... 2110-11 ...
... 2111-12 ...
... 2112-13 ...
... 2113-14 ...
... 2114-15 ...
... 2115-16 ...
... 2116-17 ...
... 2117-18 ...
... 2118-19 ...
... 2119-20 ...
... 2120-21 ...
... 2121-22 ...
... 2122-23 ...
... 2123-24 ...
... 2124-25 ...
... 2125-26 ...
... 2126-27 ...
... 2127-28 ...
... 2128-29 ...
... 2129-30 ...
... 2130-31 ...
... 2131-32 ...
... 2132-33 ...
... 2133-34 ...
... 2134-35 ...
... 2135-36 ...
... 2136-37 ...
... 2137-38 ...
... 2138-39 ...
... 2139-40 ...
... 2140-41 ...
... 2141-42 ...
... 2142-43 ...
... 2143-44 ...
... 2144-45 ...
... 2145-46 ...
... 2146-47 ...
... 2147-48 ...
... 2148-49 ...
... 2149-50 ...
... 2150-51 ...
... 2151-52 ...
... 2152-53 ...
... 2153-54 ...
... 2154-55 ...
... 2155-56 ...
... 2156-57 ...
... 2157-58 ...
... 2158-59 ...
... 2159-60 ...
... 2160-61 ...
... 2161-62 ...
... 2162-63 ...
... 2163-64 ...
... 2164-65 ...
... 2165-66 ...
... 2166-67 ...
... 2167-68 ...
... 2168-69 ...
... 2169-70 ...
... 2170-71 ...
... 2171-72 ...
... 2172-73 ...
... 2173-74 ...
... 2174-75 ...
... 2175-76 ...
... 2176-77 ...
... 2177-78 ...
... 2178-79 ...
... 2179-80 ...
... 2180-81 ...
... 2181-82 ...
... 2182-83 ...
... 2183-84 ...
... 2184-85 ...
... 2185-86 ...
... 2186-87 ...
... 2187-88 ...
... 2188-89 ...
... 2189-90 ...
... 2190-91 ...
... 2191-92 ...
... 2192-93 ...
... 2193-94 ...
... 2194-95 ...
... 2195-96 ...
... 2196-97 ...
... 2197-98 ...
... 2198-99 ...
... 2199-00 ...
... 2200-01 ...
... 2201-02 ...
... 2202-03 ...
... 2203-04 ...
... 2204-05 ...
... 2205-06 ...
... 2206-07 ...
... 2207-08 ...
... 2208-09 ...
... 2209-10 ...
... 2210-11 ...
... 2211-12 ...
... 2212-13 ...
... 2213-14 ...
... 2214-15 ...
... 2215-16 ...
... 2216-17 ...
... 2217-18 ...
... 2218-19 ...
... 2219-20 ...
... 2220-21 ...
... 2221-22 ...
... 2222-23 ...
... 2223-24 ...
... 2224-25 ...
... 2225-26 ...
... 2226-27 ...
... 2227-28 ...
... 2228-29 ...
... 2229-30 ...
... 2230-31 ...
... 2231-32 ...
... 2232-33 ...
... 2233-34 ...
... 2234-35 ...
... 2235-36 ...
... 2236-37 ...
... 2237-38 ...
... 2238-39 ...
... 2239-40 ...
... 2240-41 ...
... 2241-42 ...
... 2242-43 ...
... 2243-44 ...
... 2244-45 ...
... 2245-46 ...
... 2246-47 ...
... 2247-48 ...
... 2248-49 ...
... 2249-50 ...
... 2250-51 ...
... 2251-52 ...
... 2252-53 ...
... 2253-54 ...
... 2254-55 ...
... 2255-56 ...
... 2256-57 ...
... 2257-58 ...
... 2258-59 ...
... 2259-60 ...
... 2260-61 ...
... 2261-62 ...

[illegible][illegible]

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 श्रीकृष्णार्चनम् ॥
 श्रीगुरुभ्यो नमः ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥
 श्रीविष्णवे नमः ॥
 श्रीशिवाय नमः ॥
 श्रीब्रह्माय नमः ॥
 श्रीमहादेवाय नमः ॥
 श्रीनारायणाय नमः ॥
 श्रीरामाय नमः ॥
 श्रीकृष्णाय नमः ॥
 श्रीसूर्याय नमः ॥
 श्रीचन्द्राय नमः ॥
 श्रीशुक्राय नमः ॥
 श्रीमङ्गलाय नमः ॥
 श्रीशिवाय नमः ॥
 श्रीब्रह्माय नमः ॥
 श्रीविष्णवे नमः ॥
 श्रीगणेशाय नमः ॥
 श्रीगुरुभ्यो नमः ॥
 श्रीकृष्णार्चनम् ॥
 ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

હવે દર્શનાચારના નિયમો

પરમિટ્તિવપયાણં, સયમેગં પયદિણં સમરામિ અહં ।

અહ દંસણઆચારે ગહેમિ નિયમે इमे सन्मम् ॥૭॥

અર્થ : - દર્શનાચારની આરાધના અંગે (પ્રથમ) મેઠિ નમસ્કાર મંત્રનો એકસો વાર જાપ રૂપ સ્મરણ કરીશ, ૧ દર્શનાચાર અંગે બીજા આગળ કહીએ છીએ તે મો સમ્યક્ રીતે ગ્રહણ કરીશ.

સાવાર્થ : - જ્ઞાન આરાધનથી તત્ત્વનો અવબોધ થાય એટલે આત્મા તથા અન્ય પદાર્થનું જ્ઞાન થાય છે. તે માં નિઃશંકિત બનવું તે દર્શનાચાર છે. તત્ત્વાવબોધમાં થી શ્રદ્ધા ટકી રહે, તે માટે જ પંચપરમેષ્ઠિ દ્વારા ગુરુ પરાએ જે જ્ઞાન મળ્યું છે. તે પંચપરમેષ્ઠિનું હુમેશાં સો જાપરૂપસ્મરણ કરવું તે પંચપરમેષ્ઠિનું સ્વહૃદયમાં બહુ-પહોંચીય તો જ કરાય. માટે આચાર્યદેવે દર્શનાચારમાં મ નિત્ય નવકાર મંત્રનો સો વાર જાપ કરવાની ભલામણ છે. ૭.

देवे वन्दे निशं, पणसकत्थएहिं एकवारं अहम् ।

दो तिन्नि य वारा पइजामं वा जहासत्ति ॥८॥

અર્થ : - નિત્ય પાંચશકસ્તવથી હું એક વાર દેવ-ન કરીશ. દરેક પહોરે બે ત્રણ વાર યથાશક્તિએ કરીશ.

સાવાર્થ : - જો કેવલ દેવવંદનમાં જ આખો દિવસ જો તો બીજા કાર્યોને પહોંચવું મુશ્કેલ પડે માટે એક વાર

જા હેતુએ આશીર્વાદ પૂરવું જરૂર પાડેલું છે. આમ
 વળી પૂજારી હોય તેની જ પદ્ધતિ જાણવી જોઈએ. આ
 રીતે આશીર્વાદ પૂરવું પડેલું છે. આશીર્વાદ પૂરવું
 જોઈએ તેમજ પૂજારીના પદ્ધતિના અંગે જાણવી જોઈએ.
 આશીર્વાદ પૂરવું જોઈએ તેમજ પૂજારીના પદ્ધતિના અંગે
 જાણવી જોઈએ. આશીર્વાદ પૂરવું જોઈએ તેમજ પૂજારીના
 પદ્ધતિના અંગે જાણવી જોઈએ. આશીર્વાદ પૂરવું જોઈએ
 તેમજ પૂજારીના પદ્ધતિના અંગે જાણવી જોઈએ. આશીર્વાદ
 પૂરવું જોઈએ તેમજ પૂજારીના પદ્ધતિના અંગે જાણવી જોઈએ.
 આશીર્વાદ પૂરવું જોઈએ તેમજ પૂજારીના પદ્ધતિના અંગે
 જાણવી જોઈએ. આશીર્વાદ પૂરવું જોઈએ તેમજ પૂજારીના
 પદ્ધતિના અંગે જાણવી જોઈએ. આશીર્વાદ પૂરવું જોઈએ
 તેમજ પૂજારીના પદ્ધતિના અંગે જાણવી જોઈએ. આશીર્વાદ
 પૂરવું જોઈએ તેમજ પૂજારીના પદ્ધતિના અંગે જાણવી જોઈએ.

અર્થાત્તદર્શીમુ, સત્ત્વાર્ણવ નેદ્યાર્થ નંદિયા ૧

સત્ત્વેવિ તદ્દા મુર્ખાણાં, સેસર્ણવે નેદર્થે રુદ્ધમ ૧૧૧

અર્થ :- આઠમ, ચૌદશ, “ જાદુવચનથી પૂ
 પણ લેવી ” અને પૂર્ણિમાના દિવસે જે ગામ-નગરમાં
 હોય તેટલા શ્રી જિન ચૈત્યોને હું વાંદીશ તથા સંઘ
 વડિલ સર્વે સાધુ મહારાજાઓને પણ હું વાંદીશ. બ
 દિવસોમાં એક ચૈત્યને વાંદીશ. ૯

ભાવાર્થ :- આઠમ, ચૌદશ, પૂનમ એ ચારિત્રિ તિ
 છે તે દિવસે ચારિત્રિને પુષ્ટિ આપનારી દર્શનશુદ્ધિ
 કરીને કરવી જોઈએ. તેથી સર્વજિનજિજ્ઞાસુ અને
 સંઘાડના વડીલ મુનિઓને વાંદવાનું વિશેષ વિધાન

વળી એથી વીર્ય બલની ફેરવણી પણ થાય છે. નમ્રતા
શુભની વૃદ્ધિ થાય, નીચગોત્રકર્મોના ફાય થાય વગેરે અનેક
લાભો છે. એકાન્ત આત્માનું દિલજ થાય છે.

સર્વ આસપનામાં આત્માએ ભૌતિક શુભની પ્રવૃત્તિ
કરવી નહિ. ૬

દેવવંદન પછી ગુરુ વંદન ક્રમ જણાવે છે-

પદ્મિણં તિન્નિ વારા, જિહ્વે સાદુ નમામિ તિયમણં ।

વૈયાવશં ફિર્ચા ગિલાજકુટ્ટાદણં કુચ્ચે ॥૨૦॥

અર્થ :- હરેરાજ ત્રણ વળત આચાર્ય-ત્રીશાગુરુ તથા
પર્યાયથી મોટા સાધુ ભગવંતોને અવશ્ય વંદન કરીશ. (કરે)
તથા કંઈક જ્ઞાન-તથા વૃદ્ધ મુનિઓની વૈયાવશ્ય પણ
કરીશ. (કરે) ૨૦

ભાવાર્થ—માનવ માનવને ઉપયોગી (સાધાર્ણ) થાય
તેમ સાધુ સાધુને ઉપયોગી (સાધાર્ણ) થાય. એ પાત્રુ શુદ્ધ
જ છે. તો આ આત્મકથ્યાણના ભગીરથ કાર્યમાં ઉત્તર
સાધકની જરૂર પડે. તેથી શાસ્ત્રોમાં સાધુએ બાળ-જ્ઞાન
વૃદ્ધમુનિ ભગવંતની વૈયાવશ્ય કરવી. એ રીતે આ માર્ગમાં
ઉત્તર સાધકની જરૂર આવશ્યકતા જણાવી છે. વૈયાવશ્યથી રૂપ
ઉત્તરસાધક ન હોય તો ઉપરોક્ત મુનીઓને મુશ્કેલીમાં
મુકાવું પડે યાને આત્મ ધ્યાનનો પ્રસંગ આવી જાય અને
પોતાનો ભવાન્તર જાગડી જવાનો પ્રસંગ આવે. મહા-
પુરુષોએ તપાચારમાં મુનિભગવંતોને શિશ્નારૂપે અભ્યંતર

ભાવાર્થ : -આરિયાધારમાં સ્વપર હવાનું મહત્વ
 વે છે કે હવે પીળા પ્રાણીના પ્રાણ અચ્ચવતાં પોતાની
 ભરેલા પગલી જતી સ્વરૂપે છે. તેની પરની રૂપમાં આત્મા
 ની રૂપાન સત્યવે છે. આની જ મુનિ સમર્થતાએ પૂજવા
 જવામાં મુરમ પ્રાણીઓને અચ્ચવ જ કરવાના છે તેથી
 અને પર અને તરફનો ઉપયોગ મુદ્દિ પાને છે માટે
 કાર્યોને વાત વાતમાં (હાંજે હાંજે) પૂજવા પ્રમાણવાનું
 ન બહુ જ હયું છે.

પ્રાણીની જયજ્ઞા બતાવે છે

અર્ચાદિનં મુદ્દેજં, નો માસે અહય તત્તિયાવાસ ।

માસે તત્તિયનિષ્ઠા, હોમસ કરંમિ રસમ્મમ્ ॥ ૧૨ ॥

અસ્યે તદ્ પદિકમણે, વયર્ણ વચ્ચે વિસેસકર્મ્મં વિન્ના ।

મપિસમુવદ્દિં ચ તદ્દા, પદિલેહંતો ન ધેમિ સયા ॥ ૧૪ ॥

અર્થ : હું ઉધાડા મુખે જોડીશ નહિ. અથવા જેટલી
 ઉધાડા મુખે જોડાય તેટલી વાર તેટલા હોમસને
 ભક્ષણ કરીશ. તેમજ હોમન વખતે, પ્રતિક્રમણ કરતાં
 । પોતાની ઉપધિનું પરિવેદણ કરતાં વિશિષ્ટ કાર્ય સિવાય
 । આ જોડીશ નહી. પ્રાચીન પૂર્વની માફક જલ્મુનું.
 -૧૪.

ભાવાર્થ : વચન અમૃત પણ છે ને ઝેર પણ છે,
 એન પણ છે દિમ પણ છે, તરવાર પણ છે, ઢાળ પણ
 જેવું વચન તેવું ફલ. અહિં ઉધાડામુખે જોલવાની અચુક
 જોડવામાં જીવકુદ નહિ જોલવાની વાત છે. મુનિ તો

ભાંગનો દોષ લાગે. અહો વીતરાગ શાસનની કેવી
વ્યવસ્થા કે જીવ કર્મજાંઘથી ગયે. ૧૬.

સંયમમાં બેઠરકારી નિવારણ માટે
જત્ય વ તત્ય વ ડઙ્ગણિ, દંડગ-ડવહીણં અંવિલં
સયમેગં સઙ્ગાયં, ડસ્સમે ગણેમિ અહમ્ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ : - દાંડો ઉપધિ જ્યાં ત્યાં રખડતાં
હું એક આંગેલ કરીશ. અથવા કાયોત્સર્ગમાં એકસે
ધ્યાય કરીશ. ૧૮.

ભાવાર્થ : - નિમિત્તાધીન જીવો બાહ્યપ્રવૃત્તિ
બેઠરકાર બને છે તો આત્માર્થમાં પણ બેઠરકાર
તેમાં અસંભવ નથી કિન્તુ સંભવ જ છે તેથી
(અકાલજી) નિવારવા માટે મહાપુરુષે આ પ્રમાણ
કરવાનો નિર્દેશ કરેલ છે.

- પારિષ્ઠાપનિકા સમિતિ—

મત્તગપરિટ્વણંમિ અ, જીવવિનાસે કરેમિ નિવિઃ
અવિહીઙ્ગ વિદ્ધરિઙ્ગણં, પરિટ્વણે અંવિલં કુલ્લે ॥

અર્થ : - માત્ર નિગેરે પરડવતાં જીવની હિ
તો નિવિ એક કરીશ, વળી અવિધિથી વડોરેલા
પરડવું તો આંગેલ કરીશ. ૧૮.

ભાવાર્થ : - સંયમીને સંયમ વેરાગ્ય પૂર્વક
જીવન જ લેવાથી દરેક કિસ્સામાં ઉપયોગ રાખવો
જીવનચર્યાને લીધે તેમ કરનાં પણ જીવન ચર્ચાના તો

તા કરવું પડે છે. એટલે આત્માથીને પોતાના પ્રાણ કરતાં રક્ષાના પ્રાણની રક્ષા તરફ જ લક્ષ હોય એજ સાચું આર્થપ્રાણ છે-૧૮.

સ્થાવર જતાં કરવાની વિધિ-

અણુજાળદ જત્સુગ્ગદ, કદેમિ ઉચ્ચાર મત્તગઠાણે ।

તદ સન્ના ડગલજોગકપ્પતિપ્પાઈ વોસિરે તિઅગમ્ ॥ ૧૯ ॥

અર્થ : - ઠંડો અને માત્રુ કરતી વળતે જે ભૂમિ થ ત્યાં આ ભૂમિ જેની હોય તે મને આ ક્રિયા માટે તુરં આપો. તેમજ ડગલ યોગ્ય પદાર્થ ગ્રહણ કરતાં પણ પ્રમાણે અનુરં લેખી પછી સંજ્ઞાદિ પૂર્ણ થાય એટલે ૫ વાર વોસિરે કહેવું ૧૯.

ભાવાર્થ : - સંયમી આત્મા સૂક્ષ્મ પણ અદત્તાદાનની તેજા હોવાથી ભૂમિ વગેરે અવગ્રહ માગવાનો આ માર્ગ સ્વકારોએ જણાવેલ છે. પછી જે પદાર્થ ત્યાગ્યો છે તેની યેનો સંબંધ મન-વચન-કાયાથી ત્યાગવાના વિધાનમાં ૫ વાર વોસિરે કરવાનો એ આચાર છે.-૧૯.

—બ્રહ્મચર્યાદિની યતના વિષય—

રાગમયેમણવયણે, ઇક્ષિક્કં નિવ્વિય કરેમિ અહમ્ ।

કાયકુચ્ચિટ્ઠાપ્પુણો, ઉવાસં વા અંવિલં વાવિ ॥૨૦॥

અર્થ :—જો મન તથા વચન રાગવાણાં થાય તો ક એક નિવિ કરીશ. કાયથી કુચેષ્ટા થઈ હોય તો ઉપવાસ આંગિલ કરીશ.-૨૦-

[illegible]

માવાર્થ :- શ્રાવકને પણ નિરખરમી ત્રસજીવોનું હોય છે. મુનિને તો ત્રસ અને સ્થાવર જીવોની પ્રતિજ્ઞા હોય છે. તેથી કોઈપણ જીવની જાણતાં હિંસા થઈ હોય તો અતિચાર લાગે છે તે અપનાચારનું પ્રાયશ્ચિત કરવાનું હોય છે. તેથી કૃત પ્રતિજ્ઞા કરે--૨૧-

અર્થ :- નવકારસી એટલે પ્રથમના પંદોરમાં હું =
માટે નીકળીશ નહિ. (નવકારસી કરીશ નહિ)

શાય તે નહીં કહી શકાય નહિ. તેવી જ રીતે ઉપધિની
 શિંતાથી મુક્ત રહેવા માટે એક વાંચી અધિક ગ્રંથો તેટલા
 વસ્ત્ર રાખવા ન જોઈએ. કાચુ કે ગુદચને પહેરવા વસ્ત્ર
 મલગશે તો મુનિને પહેરાવશે. જોઈ વધારે વસ્ત્ર વહેરાવે તો
 વચીને ના કહેવી જોઈએ. વાંચવામા સારું વસ્ત્ર મલગશે કે
 કેમ જોવી શકવામા મુનિને સત્ત્વ પર શ્રદ્ધા છે કે કેમ એ
 પ્રશ્ન સંકેત છે. ગુદચને ત્યાં પોટલા બાંધીને મૂકનારનું તો
 પતન કંવાઈ છે જોમાં શંકાને સ્થાન નથી. શું જીવની
 નાશવાળી છે એકાદું પણ "પર" જોવાનું નથી. -૨૩-

પાત્ર વિનંતી અપરુપા

પત્રમદ્યસવાદં, પત્રમદ્યસવાદં ન નેન કામત્ત્વં ।
 આશ્વાસનં વચ્ચદં, વર્માત્ત્વં ત્ર વાત્ત્વં ॥૧૭૩॥

કાચુ કે ગુદચ કહેલી વીગેરે પ
 નહિ, વિવિધ વસ્ત્ર પ્રકારના વસ્ત્રો
 વચીને પહેરાવે, કેમ કે ગુદચને
 પહેરે નહીં તો વચી નહીં ૧૭૩

પાત્રમદ્યસવાદં, પત્રમદ્યસવાદં ન નેન કામત્ત્વં ।
 આશ્વાસનં વચ્ચદં, વર્માત્ત્વં ત્ર વાત્ત્વં ॥૧૭૩॥
 કાચુ કે ગુદચ કહેલી વીગેરે પ
 નહિ, વિવિધ વસ્ત્ર પ્રકારના વસ્ત્રો
 વચીને પહેરાવે, કેમ કે ગુદચને
 પહેરે નહીં તો વચી નહીં ૧૭૩

માત્રી રાખવાથી અભક્ષ્ય લક્ષણ દોષ લાગે અને અણુવ
કેંસાનો પણ ભય રહે. મુનિને ક્ષાર આદિ નાખેલ પાણી
પણુ પડે તે પણ જયણા પૂર્વક રાખવું જોઈએ અને
મેમાં બેઠરકારી રાખે તો અનુભવ સિદ્ધ છે કે પાણીમાં
ડીઝો મંડોડા વગેરે ચડી જાય. મરી જાય છે, મહાન
કેંસા દોષ વહોરવો પડે છે. માટે જયણાનો ઉપયોગ ખુબ
ખવો જોઈએ. ૨૪

રાત્રિ ભોજનના ત્યાગ વિશે

મહારોગે વિ અ કાઢં, ન કરેમિ નિસાઈં પાણીયં ન પિવે ।
સાયં દોષહિયાણં, મજ્ઞે નીરં પિ ન પિવેમિ ॥૨૫॥

અર્થ :- મહાન રોગ હોય તો પણ ક્વાથ (કાઢો)
જી સમયનો બનાવેલો હોય તે લઈશ નહિ. તેમજ રાત્રિએ
પણી યા ઔષધિ પણ લઈશ નહિ. સાંજે સૂર્યાસ્તની બે
ડીમાં પાણી પીશ નહિ (સૂર્યા અસ્ત થતો હોય તેની બે
ડી પહેલાં જ બધું પતાવી દેવું જોઈએ.) ૨૫

ભાવાર્થ :- આત્માનુભૂતિ થઈ હોય એવા સમર્થ
આત્માને તો મહારોગ બિચારો થઈને તેના પગમાં ઝુકી
કે છે. તેવા આત્માને અભક્ષ્ય ઔષધિ લેવાની જરૂર પણ
કે, તો પણ એ તો એમ જ સમજે કે અહો ભાગ્ય કે આજે
મને ખપવવાનો અવસર આવ્યો છે. મારે રાતના પાણી આહાર
વાનો વિકલ્પ કરવો યોગ્ય નથી. સંસારની અસારતા જાણ્યાની
ને જીવન સફલતાની ચાવી આનાથી બીજી કઈ હોય ?
ને આજ મુંઢર સંયમ પાલનનું મને લક્ષ રહો. ૨૫.

વળી ઉપરની વાતનો વિકલ્પ બતાવે છે-

અહવા નિચ્છિઅસૂરે, કાલે નીરં કરેમિ સયાકાલં ।
અળહારોસહસંનિહિ-મવિ નો ઠવેમિ વસહીણ ॥૨૩॥

અર્થ : - અથવા સૂર્યનો નિશ્ચય કરીને હું સૂર્યના
પાણી વાપરીશ. વિશેષમાં વસતિમાં (ઉપાશ્રયમાં) અગ્નિની
ઔપધિઓ પણ રાખીશ નહિ. ૨૬.

ભાવાર્થ : - સૂર્યના પ્રકાશમાં સૂક્ષ્મ મનુષ્યોના
મનુષ્ય પાણી શકાય છે. સૂર્યના પ્રકાશ વગર સૂક્ષ્મ મનુષ્ય
ઓની જિંદગી થવાનો બચ સહે છે. તેથી સૂર્યના પ્રકાશમાં
માન-માન પ્રતિબિંબન વિગેરે કરવું ઠણું છે. વળી સૂર્યના
અગ્નિની વસ્તુઓ ઉપાશ્રયમાં રાખવાથી અગ્નિની ક્રોધો કે
કે મનિઓ તરે કંઈ બાધ છે. તેથી આશ્રયની નીચમાં
વસ્તુ મનુષ્ય નહ તેથી માયામાં કંઈકો નિયમ મચાવે છે.

દેવ તપાસવાના નિયમ -

રસના ઉપર કાબુ આવી શકે છે. રસના જેટલી સતેજ તેટલી બીજી ઇન્દ્રિયો સતેજ અને કષાયો પણ સતેજ. મહાપુરુષ કહ્યું છે કે—

નિશ્ચે પ્રમાણે જાનીદિ વચ્ચે નોજનેલિચા અતિભોજમહાનર્થાય જાયતે
 રસનાનાં જે કામઃ ખાણું અને ખોણું. એમાં અતિ
 ખાણું કે ખોણવાનું થઈ જાય તો આ જીવમાં અનર્થ થાય,
 બેલાંતર બગાડે આતો મોક્ષપંથનો મુસાફર જે તેને વશ
 પડી જાય તો સંસારમાં રખડવાનું થાય. માટે મોક્ષપંથના
 મુસાફરને તપાચારની આરાધના માટે રસ ત્યાગ ખુબ જ
 ઉપયોગી છે આથી બ્રાહ્મતપની ઉપયોગીતા જણાવી.

વિગર્હ એ અંગે નિષેધ દેખાડે છે—

નિવિચયતિગં ચ અંચિલદુગં ચ વિષુ નો કદ્દેમિ વિગયમદમ્ ।
 વિગયદિષે શંઢાઈ ણકાર નિયમો અ જાજીયમ્ ॥૨૮॥

અર્થ :— શ્રેણીબંધ ત્રણ નિવિ કે જે આંગેલ કડં તો
 વેગર્હ મને કડ્યે તે સિવાય વિગર્હ લેવી ઠડ્યે નહિ, જે
 વેગર્હના દિવસ વગર વિગર્હ લેવાય, (અર્થાત્ વિગર્હનિયમનો
 ભંગ થાય) તો જીવ છવ મુઘી એક છુટી નવકારવાળી
 ગણવી—૨૮

લાવાર્થ :— મન મર્કટને કંબળે રાખવા તથા
 ઇન્દ્રિય અશ્વેને દમન કરવા માટે મુનિયો ઉપરોક્ત નિયમ
 અને તપ કરે છે. આનું નામજ જગૃતિ, આગળ વધવાની
 લાવના. ૨૮.

વિગયનો વિશેષ ત્યાગ

નિવિચયાઈં ન ગિણ્હે-નિવિચયતિગમજિણ વિગયદિવસે અ
વિગઈં નોગિણ્હેમિ ય, દુન્નિ દિણે કારણં મુત્તં ॥૨૧॥

અર્થ : - નિવિમાં વિગઈં અહુણ ઠરું નહિ, તથા
નિવિમાં અને વિગઈના દિવસે (એટલે પૂર્વમાં કહેલ તથા
નિવિ પછીનો અને જે આંગેલ પછીનો) એટલે આ જે
દિવસમાં કારણને છોડીને વિગઈં અહુણ કરીશ નહિ. ૨૬

ભાવાર્થ : - જેમ તપનો અભ્યાસ વધતો જાય છે
તેમ તેમ વિગઈની જરૂર ઓછી થતી જાય છે. અને ભાવ
વૃદ્ધિ થયા કરે છે. ૨૬

આઠમ ચોદશે ફરજયાત તપ કરવો જોઈએ.

અટ્ટમીચત્તદસીસુ, કરે અહં નિવિચયાઈં તિમે વ ।
અંબિલ્લદુગં ચ કુલ્લે, ત્વવાસં વા તદાસન્નિ ॥૨૨॥

અર્થ : - આઠમ-ચોદશે તપ નિવિ, અથવા જે
આંગેલ કરીશ. અર્થાત્ હોય તે ઉપવાસ કરીશ તથા

ભાવાર્થ : - આઠમી ચત્તદસી જે ચાલિય નિવિ જે
ચાલિય જે તપનો જાય છે. તેવી મુનિઓએ આ
તપ કર્યો જે ફરજયાત વાજાની જેવો છે. ૨૭

૨૨ અંબિલ્લદુગં

અંબિલ્લદુગં ચ કુલ્લે

ત્વવાસં વા તદાસન્નિ

અર્થ : - સુનિચ્છેએ દ્રવ્ય-સેવ-કાલ જાપને માથીને
યથાશક્તિ અગ્નિમંદ્ર દરરોજ પ્રકુલ કરવા કોઈ એ જાત
દ્રવ્યમાં કહ્યું છે કે એ સુનિ રોજ અગ્નિમંદ્ર ન કરે તો
પ્રાપ્તિલભને ખત છે. ૩૧

ભાવાર્થ : - અગ્નિમંદ્ર કરવાથી જીવનની કમોટી
વિશેષ થાય છે. કર્મ નિર્જંકનું એ અદ્વિતીય સાધન છે.
દ્રવ્ય સંવરમાં વૃદ્ધિ થાય છે. વગેરે ઘણા ઘણા લાભો
અગ્નિમંદ્રથી થાય છે. ૩૧

હવે વીર્યાચાર વિષયક જણાવે છે

વિરિયાચારનિયમે, ગિળદે કઠ્ઠ અથિ જહાસત્તિ ।

વિળવળગાહા ઇળં અત્યં, ગિળદે મળેળ સયા ॥૩૨॥

અર્થ : - વીર્યાચારની આરાધના અંગે હું યથાશક્તિ
કંઈક નિયમ પ્રકુલ કરું છું કે દરરોજ પાંચ ગાથા અને
તેનો અર્થ ઉદ્ઘાસિત મને રોજ પ્રકુલ કરીશ.

ભાવાર્થ : - વીર્ય (પરાક્રમ) આત્મામાં અનન્તુ છે.
જેમ જૂમિમાં જલ વારપૂર છે પણ જોદવાથી નીકળે છે, તેમ
આત્માનું અનન્તુ જરપૂર વીર્ય પણ વીર્યાંતરાય કર્મ તોડ-
વાથી પ્રગટ થાય છે. તેનો સામાન્ય પુરુષાર્થ આ ગાથામાં
દર્શો છે. ધીરે ધીરે આત્મા વધારે પુરુષાર્થ કરતો થાય છે ૩૨

આ વાતને જ વધારે પુષ્ટ કરે છે

વળવારં વિળમઝ્ઝે, પમાયયંતાળં દેમિ હિયસિક્કલમ્ ।

ઇળં પરિટ્ઠવેમિ, મત્તર્યં સવ્વસાહૂળં ॥૩૩॥

હવે છે. પુણ્યમાં એ ભગ્ન ભગ્ન કે જે જ્યાં પહેલાં કરાવ્યું
 હોય, પણ ન કરવાનું હોય, તેના કર્મમાં પડેલાં કાર્યના
 કાર્યો હોય પણ પાડીથી તે કર્મ પેલાંને એક જગતે લા
 મવાનું પણ હવે તેની અનુભવે પડેલે, પડેલાંને વલગને
 પુણ્યનું હોય છે. ૪૦

૫૫ ઉપદેશાર છે છે

દુઃખકર્મકર્મકર્મકર્મ, પણ નિયમો મુદ્દાપદો પાવન ।

ચિન્તિત વેદમોને નિદિયામો ઉચ્ચિતો મિદિ ॥૪૧॥

મંદદક્ષિણે પિ રમે, સર્વ સર્વ કરેદ નો નિયમે ।

સો સામુદાયોદિયન, રમ્યમદો મુનેયજ્ઞો ॥૪૨॥

રમ્યદિયજ્ઞોમિ ખાપો, મોપો પિ ન દોષ નિયમગદ્ધર્મોમિ ।

તત્ત્વ રદ્ધતે નિદિયય મમિસાયનિદુપક્ત્યનમ્ ॥૪૩॥

અર્થ :- દુઃખોળ સંપત્તિવાળા સુનિર્મિતને પણ પ્રાય
 પુણ્યપ પાત્રી ગ્રાહ્ય તેવા આ નિયમો છે જેઓએ કંઈક
 વેદાન્યથી પણ (સંસાર) ગૃહવાસ છોડ્યો છે તેવાને પણ
 આ નિયમ ગ્રાહ્ય છે. ૪૧

વર્તમાન કાલમાં પણ સાધુ થઈને નિયમો કરવાને
 માટે ગદિતવાળા છતાં નિયમોને કંઈ નહિ તો સાધુપણથી
 ગૃહસ્થપણથી જાને રીતે બધે જાણવો. ગાયનને બાર જૂઠ
 જાણવો. ૪૨

જેનાં દુઃખમાં નિયમશ્રદ્ધાનું (નિયમપાલવાનો) થોડો
 પણ જ્ઞાન ન હોય (નિષ્પુર દુઃખ હોય) તેવાને કહેવું પણ

અર્થ :- સંયમયુક્તિની કાળીથી અન્નકથ વિનંદેઃ ગયો છે. પ્રતિમાકથ પણ વિનંદેઃ ગયો છે, વર્તમાનમાં નથી. વર્તમાનમાં મુદ્દ સ્થિતિ રૂપ વિવરણ છે. ૪૫

તદપિ તદ નિયમાદગતવિદિય ગમ્યમ્ કરમંતિ ।

સમ્પ્રત્યુવત્તપિતો, તો નિયમાદગો હોઈ ॥૪૬॥

અર્થ :- તો પણ જે આશ્રિમાં નિયમાનું નિષિષ્ઠવંદ આરાધન કરનાર હોય તેમના યાચ તો નિયમથી આરાધક થાય છે (બને છે) ૪૬

एष सत्ये नियमा, जे सम्मं पालयंति चरन्ता ।

તેસિ દિક્ષ્યા મદિઆ, સમ્યક્ સિવમુદ્ધર્મં વેદ ॥૪૭॥

અર્થ :- જે વેદાગી મુનિઓ આ ચર્વ નિયમોને ધરતા-પૂર્વક સારી રીતે પાલે તે મહાત્માઓની મહાજ્ઞ કરેલી દીક્ષા સફલ છે. પરંપરાએ શિવમુખને દેવાવાળી છે. (મોક્ષ આપનારી છે) ૪૭

ભાવાર્થ :- આ કુલકમાં કર્તાનો નામ નિર્દેશ નથી. પરંતુ પડતા કાલમાં મુનિઓની શિયલતા દેખીને તેમના અનુ-ગ્રહને માટે કોઈક લાવહયાવાળા મુનિએ અગર-આચાર્ય લગવંતે આ પ્રકરણ (કુલક) રચ્યું હોય તેવું અનુમાન થાય છે.

સાધુ-સાધ્વી મહારાજો પોતાના સ્વછવન તરફ દૃષ્ટિપાત કરી છવન વ્યતીત કરે તો પોતામાં રહેલી ક્ષતિ-શિયલતા આદિ અવશ્ય માલમ પડે. જે માલમ પડે યાને દેખાય તો, જેમ રોગને દૂર કરવાની તાલાવેલી લાગે, તેમ-તે ક્ષતિ

શિથિલતા-નબળાઈ વિગેરે દૂર કરવા તાલાવેલી લાગ્યા નિમ્ન
રહેજ નહિ. તાલાવેલી લાગી તો તે પ્રમાણેનો પ્રયત્ન પણ
જરૂર થાય. તેથી જ આ કુલકનો સંદેશમાં અર્થ-સાધક
વિચારીને લખવામાં આવેલ છે. તેને ત્યાગી, તૈસગી, મુક્ત
આત્માઓ સદુપયોગ કરી વીતરાગ પંથની આરાધના કરી
સ્વકલ્યાણ સાધે એજ-સાર્થકતા-અભ્યર્થના પાત્ર એજ.

તા. ક. અર્થ અને બાવાર્થ લખતાં કર્તાના આશય નિરૂપ
લખાયું હોય તેમજ શાસ્ત્ર આજ્ઞા નિરૂપ પણ કર્યા
હોય તો ગીતાશ્રાવિ સુજ્ઞાની પાસે સમા પાનું થઈ.

કે. બાવનારવાડ

બેારસદ

નિવંતા :

ઉદારી અંગિકશાળ

૧૧ જૈન સંદાયાર સાહિત્ય સમિતિ

મત-મતાંતરગરુ-સંપ્રદાય-કદાચરુ-વિત્તાવાદથી પર
ને સત્ય તત્વનું શોધન કરી શ્રી જૈન દર્શનની સેવા
માની લાવના છે.

સાહિત્યમાં વૈરાગ્ય-ત્યાગ-તપ-જપ ધ્યાનના વિષયને
નતા આપવામાં આવશે સાથે વ્યવહારનીતિ, રાજ્યનીતિ,
નીતિનું વગેરે વર્ણનનું પણ જ્ઞાન આપવામાં આવશે.

આ સમિતિનો લાભ શ્રી જૈન ધર્મને પાળતો કોઈ
શ્રીરકાના ભેદ લાવ વિના લઈ શકશે.

આ સમિતિમાં રૂપિયા રૂપ-૦૦; (પચ્ચીસ)થી ૫૦૧
(સો એક) સુધીનું દાન આપી આશ્રવન પર્યાંતના સભ્ય
શકાય છે.

આ સમિતિમાં જે કોઈ પુસ્તક કે પત્રિકા છપાય છે તે
લેખકમાં હશે ત્યાં સુધી પુસ્તકની એક પ્રત સભ્યને સરનામા
સાર પોસ્ટથી કે હાથે હાથ પહોંચાડવામાં આવશે.

આ સમિતિમાં પરિશ્રુત રૂપ લાડોળ જમા રાખવામા
વતું નથી. જ્યારે જ્યારે સ્કમનું કામ પડે છે ત્યારે ત્યારે
૧ મુનિ, બુદ્ધ લાગે ત્યારે ભીક્ષા માટે નીકળે છે તેમ
સમિતિ પણ શ્રી જૈન સંઘ આગળ માંગણી મૂકે છે.
ગુરૂના પસાયથી કાર્ય ચાલ્યા કરે છે.

ભેળ-સેળિયું, સીંગતેડ ખાતાં, ખૂચલી શરીરે થઈ,
 સરકારી સાહેબે છાપે માયો, બુદ્ધિ જોરે મારી ગઈ....વાણિયો.
 ઘર-વખરી ને હાટ-હવેલી, વેચીને વસુલાત થઈ;
 છ મહિનાની સગવ પામતા; રાગની જોવા જેવી જોજો થઈ.
વાણિયો.

મોચી બાઈની વાત સી કરવી, અંપલ જોડામાં ચતુરાઈ;
 ઉપર નીચે અખંડ ચામડું, વચ્ચે કચરા ભાઈ....વાણિયો.
 ખરીદ ઠયાં ને માંડ મહિનો થયો, તૂટવાની માંઠાણ મંડાઈ;
 લોભીને સત્યાનંદ કયાંથી સાંભળે, દયા હૃદયથી થઈ....વાણિયો.

ॐ श्री गीतरागाय नमः

ॐ श्री सद्गुरुभ्यो नमः

पश्चात्तापनी सज्जनाय (स्वाध्याय)

श्री कहुं कथनी मारी राज, शी कहुं कथनी मारी;
मने कर्म कथी जिभारी राज, शी कहुं कथनी मारी. जे आल १
साधु जनीने आदित्र न पाज्युं, पूज्य पनोतो जन्थो राज; शी.
त्यागी जनीने संसारने पोथ्यो, नरकनां जातां जांध्या
राज. शी. २

साध्वी जनीने सर्वजन हेटया, जाधा आणदी मनावी राज. शी.
नारी जनीने नगरां डीधां, पुरुषोने पत्तीत डीधा राज. शी. ३
प्रधान जनीने देश कुणाडयो, छद्रियोनो आनंद भाष्यो राज. शी.
सगासंजंधीने सुणी जनाव, देशने दगो दीधो राज. शी. ४
राज्याधिकारी जन्थो छतां पण, राज्यानी सेवा न डीधी राज; शी.
लांथ रुक्वत लक्ष लोडोने लूंटया, व्यसन जधां मे' सेव्यां
राज. शी. ५

सेवकछ जनीने छेतहुं सहुने, सेवागां मेवा स्वाद्या राज; शी.
नोकरी करतां काम बोरी डीधी, शेठने छेतरी घर जायुं
राज. शी. ६

विद्यार्थी जनीने तोड़नो कथां, लखुतरमां ध्यान न दीधु राज; शी.
बोडोनी भाल, भिलकत जलावी, जुद्धितुं देवाणुं डाढ्युं
राज. शी. ७

જજ થઈને ન્યાય ન કીધો, વકીલ થઈ ગુડું લડયો રાજ; શી.
 વૈદ્ય, હકીમ, ડોક્ટર થયો હું, દર્દીની દયા ન આણી રાજ. શી; ૮
 બન્ને તરફથી પૈસા પડાવી, દવાની દુકાને ભાગ મારો રાજ; શી.
 વાદી પ્રતિવાદી બન્નેને લૂંટયા, લોભાનું લશ્કર વધાર્યું રાજ શી. ૯
 ભક્ત બનીને લોખળ્યા લોકોને, કૂડની કાતર રાખી રાજ; શી.
 અહિંસાની વાતો મોંડેથી કરતો, ઘરાકનું ગળું મરડતો
 રાજ. શી. ૧૦

કપાળે તીલક તીખું કરતો, શ્રાવકનાં વ્રત ધરતો રાજ; શી.
 ઈન્કમ ટેક્ષને સુપરટેક્ષની, ચોરી કરી ચતુરાઈથી રાજ. શી. ૧૧
 કૂડાં કાટલાં માનને માપાં, લેવા દેવાનાં જૂઠા રાખું રાજ; શી.
 ગજ દંતની પેરે જૂઠા દેખાડું, ચોપડા સાચા ને ખોટા
 રાજ. શી. ૧૨

પરિગ્રહ વ્રતમાં પોળ જ મારી, સગાસંબંધી સંતોષું રાજ; શી.
 પ્રભુ આજ્ઞાનો લેખ ધરીને, આજ્ઞા કદી ન પાળતો રાજ. શી. ૧૩
 દાણચોરીની વાત શી કરવી, લાંચ દધને ન લખતો રાજ; શી.
 અનીતિનું ધન ખરચીને, સંસ્થામાં ખોડું ચિત્રાવું રાજ. શી. ૧૪
 પ્રભુ પ્રતિમા, દેરાસર કરાવું, ઉત્સવ મહોત્સવમાં મહાહુ રાજ. શી.
 ગુરુજી કર્ણનું ધિરુદ્ધ અપે, બન્ને ચોર કે શાહુકાર કહો ?
 રાજ. શી. ૧૫

મોટી સંસ્થાઓમાં ચિત્રો મૂકાવું, પાપ છુપાવવા મારું રાજ; શી.
 કંકોતરી કઢાવું ડાઢ જે કુટની, ગુરુને આચાર્ય પદ અપાવું
 રાજ. શી. ૧૬

ॐ अहं नमः

आत्म-भावना

ભવ ભય ભંજન અંતરયાત્રી,
કરુણા રસનેા સાયર તું,
નાથ નિરંજન સંકટ ભંજન,
ત્હારે શરણે આપ્યો હું,
અજ્ઞાન અંધારું દૂર કરવાને,
જગતમાં સુરજ એક જ તું,
ત્હારા વિના મન કયાંય ન કરતું,
સ્વીકાર અરણ્ય ભારી વિભુ.-૧
હું શરણાગત પરમારથ તું,
વિશેષ વિશેષ હું શું કહું ?,
કયા નામથી કયા રૂપથી,
ધ્યાવું તને હું પ્રશ્ન કરું ;
ગમ પડશે જો આત્મ મંથનમાં,
અંતરયાત્રી મારો તું,
ત્હારથી નહિ અંતર રહેશે,
એ વાત હું સત્ય કહું.-૨